

Handlingsplan för hållbarhet

Scouternas hållbarhetsarbete 2025-2026

Cecilia Wesslén & Mikael Stark

Bakgrund

Scouternas handlingsplan för hållbarhet bygger på arbetet som har genomförts av projektet Scouternas hållbarhetsverkstad under 2023–2024. Under den här tiden har medlemmar och anställda analyserat samtliga hållbarhetsfrågor och definierat vad hållbarhet innebär för organisationen Scouterna.

På Scouternas stämma 2022 beslutade medlemmarna om att Scouterna skulle uppdatera policyn för Hållbar Utveckling (B6). Eftersom policyn endast definierar en riktning och övergripande vilja från organisationen såg styrelsen ett behov av att komplettera den med en handlingsplan för den nationella organisationen. Handlingsplanen fungerar som en guide för nationellt engagerade medlemmar och anställda. Den ska vara till hjälp vid vägval och beslut. Detta är den handlingsplanen.

När handlingsplanen togs fram utgick vi ifrån Scouternas hållbarhetsrapport för 2022 och 2023. I hållbarhetsrapporten framgick vilka hållbarhetsfrågor som Scouterna prioriterar samt behöver bli bättre på, en s.k. väsentlighetsanalys. Denna analys genomfördes i sin tur genom intervjuer med anställda och medlemmar på nationell nivå. Delar av ledningsgruppen samt projektgruppen för hållbarhetsverkstaden har även genomfört workshops tillsammans med externa konsulter för att ytterligare definiera våra strategiska målområden. Därefter har handlingsplanen bearbetats av ledningsgruppen och delar av styrelsen.

Hållbarhet är ett väldigt brett begrepp och innefattar mycket. Scouterna har länge varit framgångsrika inom sociala frågor såsom trygghet, gemenskap, inkludering, anpassning och ledarskap. Vi har inte arbetat lika fokuserat och strategisk kring miljömässiga frågor som klimat, hav och biodiversitet. Genom projektet hållbarhetsverkstaden har organisationen nu en bättre bild av både hur vi påverkar miljön och blir påverkade av miljön. Det blev tydligare vad Scouterna kan göra för att bidra till en mer hållbar utveckling. Genom att föregå med gott exempel och vara förebilder för våra medlemmar och scoutkårer, så kan vi göra stor skillnad i samhället.

Parallellt med att den nationella organisationen erbjuder mer stöd i frågan, finns det också fler möjligheter att engagera sig med gott samvete och skapa aktiviteter på tema hållbarhet i Scouternas kärnverksamhet. Scouterna ska kunna fortsätta fokusera på de sociala frågorna i samhället utan att det påverkar den miljömässiga hållbarheten negativt – och tvärtom.

Scouternas handlingsplan för hållbarhet beslutades av Scouternas ledningsgrupp under 2024 och gäller under verksamhetsperioden 2025-2026.

Syfte

Hållbarhet är en central fråga för oss att arbeta med både på strategisk och operativ nivå. Handlingsplanen sträcker sig över perioden 2025–2026 och är en guide för att främja hållbar utveckling. Handlingsplanen tar avstamp i Scouternas vision ”Unga som gör världen bättre” och ska tydliggöra våra ambitioner och möjliggöra en sammanhållen insats inom social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet, samt bidra till bättre styrning inom hållbarhet.

Vårt engagemang i en hållbar framtid ska genomsyra alla våra aktiviteter och bidra till både våra egna hållbarhetsmål och globala initiativ. Genom att följa denna handlingsplan kommer Scouternas nationella organisation göra konkreta insatser som stödjer de Globala målen, Kebnekaiseprotokollet, WOSMs beslut om att vara klimatneutrala 2033, WOSM Europas beslut om att vara klimatneutrala 2030 och inte minst Parisavtalet. Detta innebär att Scouterna behöver agera annorlunda i framtiden (jämfört med tidigare strategiperioder), gällande till exempel resor och inköp, för att nå en verklig förändring.

I förlängningen hoppas vi att denna handlingsplan och riksorganisationens agerande kommer att inspirera och engagera scoutkårer och lokalt engagerade medlemmar att göra liknande insatser. Vi tror att Scouterna genom en kollektiv ansträngning kommer bidra till en mer positiv framtid för oss alla.

Avgränsningar

Hållbarhet är ett brett begrepp som omfattar fler områden än vad som tas upp i denna handlingsplan. Miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet är beroende av varandra och ingen del kan uppnås på bekostnad av en annan.

För Scouterna innebär:

- Miljömässig hållbarhet: klimat, miljö, vatten och biologisk mångfald
- Social hållbarhet: hälsa, utbildning, jämställdhet, inkludering, tillgänglighet, trygghet och mångfald
- Ekonomisk hållbarhet: konsumtion, korruption, schyssta arbetsvillkor och jämlikhet

Scouternas handlingsplan för hållbarhet har tagits fram i samklang med Scouternas nya strategi för 2025–2034. I strategin framgår det tydligt att Scouterna som rörelse ska bidra till en mer hållbar värld. Ett av utvecklingsområden är dessutom att vi ska bedriva scouting med ett djupare avtryck, till exempel ett bättre klimat. Handlingsplanen kan därmed ses som en guide i hur riksorganisationen kan säkerställa att denna del av strategin blir verklighet på nationell nivå. Handlingsplanen för hållbarhet är underställd Scouternas strategi.

Tillämpning

Scouternas styrande dokument inom hållbarhet:

Scouternas strategiska hållbarhetsarbete utgår från hållbarhetspolicyn som beslutas av medlemmarna på stämman. Handlingsplanen för hållbarhet uppdateras vartannat år i samband med att en ny verksamhetsplan för 2 år tas fram. Handlingsplanen ska utgå ifrån intressentdialoger och väsentlighetsanalys.

För att ytterligare stötta och guida den nationella organisationen och konkretisera handlingsplanen ett steg till skapas riktlinjer och checklistor för nationellt engagerande medlemmar och anställda. Exempel på riktlinjer är inköp, resor och investeringar. Hållbarhetsarbetet följs årligen upp i Scouternas hållbarhetsrapport.

Målgrupp

Handlingsplanen för hållbarhet vänder sig till nationellt engagerade medlemmar och anställda på alla nationella kontor. Riksorganisation ska alltså föregå med gott exempel inför alla scoutkårer och lokalt engagerade medlemmar.

Scouternas målområden

Scouternas målområden för 2025-2026 har identifierats utifrån en väsentlighetsanalys samt fler intervjuer och workshops. Målområden är prioriterade ämnen som Scouterna behöver fokusera på under kommande verksamhetsperiod.

En väsentlighetsanalys är en analys där vi tar reda på vilka hållbarhetsfrågor som är viktigast för Scouterna. Det görs genom enkäter och intervjuer med nyckelpersoner, såsom nationellt engagerade scouter, styrelsemedlemmar och anställda. Detta påbörjades under 2021 och har blivit mer detaljerat under 2022 och 2023. Scouternas strategiska målområden inom hållbarhet 2025-2026 fastställts enligt nedan.

1. Resor
2. Livsmedel
3. Scoutshop
4. Finansiella placeringar
5. Medarbetare
6. Medlemmar
7. Stödjande insatser

Läshänvisning för ledningsgruppen:

Mörkrosa = kommer krävas nya insatser och resurser.

Mörkgrön = görs redan eller finns redan planer för.

Målnråde 1: Resor

Resor påverkar planeten främst genom utsläppen av koldioxid från förbränning av fossila bränslen. Transportsektorn är den sektor som bidrar mest till klimatförändringarna globalt, efter energisektorn. Scouterna vill spela en aktiv roll i omställningen till fossilfria resor.

Vårt fokus för att minska negativ påverkan och/eller öka positiv påverkan under de kommande två år ligger på att:

- Följa upp klimatpåverkan från alla resor på riksnivå årligen.
- Undersöka möjligheterna för att göra en grov årlig koldioxidbudget och fördela utrymmet mellan olika arrangemang och grupper på ett så rättvist sätt som möjligt.
- Undersöka möjligheterna att differentiera milersättning utifrån vilket bränsle som används, där miljövänliga alternativ premieras.
- Fortsätta prioritera kollektivtrafik och fossilfria resor vid planering och genomförande av arrangemang och möten.
- Fortsätta utveckla scoutprogrammet så medlemmar påminns om vad klimatpåverkan blir från olika färdmedel samt kan applicera detta i sin egen lokala verksamhet.
- Fortsätta att prioritera miljömärkta anläggningar för konferenser. Exempel på märkning är Green Key, Svanen och KRAV-märkta.
- Mäta klimatpåverkan från tre olika nationella arrangemang för att ta fram egna ekonomiska schabloner, så hållbarhetsrapporteringen blir mer korrekt.
- Minska klimatpåverkan från konsulenternas resor jämfört med 2023 års siffror. Detta innebär att elfordon ska prioriteras samt att resor planeras på ett effektivare och bättre sätt.
- Försöka minska klimatpåverkan från transporter med 50% under Jamboree26 jämfört med Jamboree22. Detta innebär att vi behöver uppmuntra scoutkåren att resa på andra sätt och ev. erbjuda alternativa lösningar, till exempel tåg eller liknande.
- Förbereda för att försöka resa fossilfritt till World Scout Jamboree i Gdansk 2027.
- Till 2030 har vi som mål att riksorganisationen gör helt fossilfria resor samt att resorna under den nationella jamboreen är fossilfria.

Målområde 2: Livsmedel

Scouterna erbjuder mat på gemensamma aktiviteter så som arrangemang, arbetshelger, konferenser och resor. Inköp genomförs på olika sätt, ibland från den lokala matbutiken och ibland mer centralt genom till exempel bokning av en konferensanläggning eller catering.

I dag vet vi inte om kosten som erbjuds på våra aktiviteter har mer eller mindre påverkan än om deltagarna hade ätit i egen regi. Scouterna ska undersöka möjligheterna att sammanställa denna typ av information i framtiden.

Vårt fokus för att minska negativ påverkan och/eller öka positiv påverkan under de kommande två åren ligger på att:

- Öka kunskapen bland nationella engagerade medlemmar och anställda kring matens miljöpåverkan och vilka val som är viktiga för att minska miljöpåverkan
 - Sträva efter att alla inköpta livsmedel till Jamboree26 följer Scouternas principer för hållbar mat (Bilaga 1).
- Inspirera och ta fram vägledning till medlemmar som kan användas då måltider planeras
 - Utveckla programaktiviteter och scoutmärken som handlar om matens påverkan på planeten

Målområde 3: Scoutshop

Genom vår Scoutshop förser vi våra medlemmar med nödvändig utrustning för att bedriva scoutverksamhet. Scoutshop bedrivs på riksnivå. Från inköp av textilier, böcker, friluftsprodukter och profilprodukter påverkar vi flera miljöaspekter. De väsentliga återfinns i användning och förorening av vatten kopplat till odling av fiber och färgning av kläder, påverkan på biologisk mångfald, utarmning av ekosystem och påverkan på klimatet från produktion av textilier samt användning av kemikalier vid produktion av textilier.

Den sociala hållbarheten kopplat till bedrivandet av Scoutshop är också en väsentlig fråga utifrån att säkerställa att mänskliga rättigheter och goda arbetsvillkor efterföljs i produktionen.

Vårt fokus för att minska negativ påverkan och/eller öka positiv påverkan under de kommande två åren ligger på att:

- Säkerställer att hela scoutdräkten inklusive officiella halsdukar är Fairtrade- och GOTS-certifierade samt majoriteten av övriga bomullsplagg.
- Fortsätter efterfråga certifieringar vid inköp av nya produkter.
- Fortsätter med RAL-certifierat paraffin samt Svanen-märkt papper i våra trycka böcker.
- Efterfråga miljöcertifiering och/eller återvunnet material vid framtagning av nya syntetplagg.

- Fortsätter säkerställa att levnadslön betalas ut hos leverantörer av scoutdräkten samt strävar efter detsamma från övriga leverantörer.

- Jobba mot målsättning att ha 100% GOTS-certifierade bomullskläder i scoutshopen till 2030.
- Jobba mot målsättningen att 10% av alla sålda scoutdräkter kommer från återbruk till 2026.
- Efterfråga miljöcertifiering och/eller återvunnet material vid framtagning av nya syntetplagg.
- Se över hur shopen kan optimera sina transporter till beställare.

Målnråde 4: Finansiella placeringar

Investering i hållbara finansiella placeringar utgör en del av vår handlingsplan för att minska klimatpåverkan från Scouterna och således främja en mer hållbar framtid.

Genom att i största möjliga mån placera kapital i hållbara finansiella placeringar som fokuserar på miljömässigt och socialt ansvarstagande samt god företagsstyrning (ESG), gör vi aktivt ett val att stödja företag och projekt som arbetar för en bättre värld.

Vårt fokus för att minska negativ påverkan och/eller öka positiv påverkan under de kommande två åren ligger på att:

- Fortsätta uppdatera våra Placeringsråd.
- Till 2026 sträva efter att minska vår klimatpåverkan från investeringar med 10% jämfört med 2022.
- Undersöka vilka omplaceringar som behövs för att minska klimatpåverkan med 10%. Det beror på hur klimatpåverkan definieras av fonderna.

Målnråde 5: Medarbetare

Scouternas medarbetare är nödvändiga för att uppnå samtliga målnråden i denna handlingsplan, en välmående och hållbar arbetsplats är därmed en förutsättning för att kunna bli den bästa versionen av Scouterna.

Scouterna som arbetsgivare använder sig av flera olika processer för att säkerställa en hållbar psykosocial arbetsmiljö, där vi har en arbetsmiljöpolicy och arbetsmiljökommitté, regelbundna medarbetarundersökningar och en gedigen samtalsmodell. Hållbarhet finns också med i samtliga befattningsbeskrivningar och är ett återkommande tema på personaldagar och i dialog med facklig samarbetspart.

För att våra medarbetare ska kunna må bra, göra ett bra jobb och bidra till att riksorganisationen är förebilder för landets alla kårer kommer Scouterna fokusera på ett antal områden för sina medarbetare som vi ser har stor bäring på centrala hållbarhetsfrågor.

Vårt fokus för att minska negativ påverkan och/eller öka positiv påverkan under de kommande två åren ligger på att:

- Fortsätta arbetet med en hållbar arbetsmiljö.
 - Kontinuerligt se över styrdokument för att säkerställa uppdaterade formuleringar.
 - Fortsätta mäta och följa upp antal rapporterade fall av jäv
- Kompetensutveckla nyckelroller inom hållbarhet.
 - Se över hur vårt övergripande hållbarhetsarbete lyfts när vi introducerar nya medarbetare och vid behov förbättra.

Målområde 6: Medlemmar

De som är ideellt engagerade i Scouterna utgör vår kärnverksamhet och är anledningen till att vi finns. Detta speglas i alla våra projekt, uppdrag och aktiviteter och i vår vision *Unga som gör världen bättre*.

Vi ser en enorm potential i att sprida kunskap och engagemang inom hållbarhet hos våra medlemmar – troligtvis är det här vi kan ha allra störst påverkan. Vi får önskemål och krav i hållbarhetsfrågor från medlemmar och kårer och vill kunna möjliggöra för alla scouter och scoutledare att engagera sig i frågan.

Vårt fokus för att minska negativ påverkan och/eller öka positiv påverkan under de kommande två åren ligger på att:

- Stärka organisationens kommunikation gentemot scoutkårer för att inspirera till en hållbar omställning. Sprida kunskap till varför vissa beslut med bäring på hållbarhet fattas samt synliggöra aktiviteter, utbildningar, verktyg och goda exempel.
 - Fortsätta med initiativ som erbjuder flera alternativa åtgärder där kårerna själva får välja vad de vill arbeta med, till exempel Hållbar Scoutkår.
- Erbjud utbildning inom hållbarhet för scoutledare.
 - Fortsätta med initiativ som erbjuder flera alternativa åtgärder där kårerna själva får välja vad de vill arbeta med, till exempel Hållbar Scoutkår.
 - Ge kårer möjlighet att beräkna sin klimatpåverkan och sätta lokala mål.
 - Till 2026 har vi som mål att 100 scoutkårer har fått certifikatet Hållbar scoutkår.

Målområde 7: Stödjande insatser

I Scouternas uppdrag ingår att barn och unga ges möjlighet att utvecklas med scoutmetoden som pedagogisk grund. Vi vill att denna handlingsplan för hållbarhet ska fungera på ett liknande sätt. Därför har vi ett separat målområde som vi kallar stödjande insatser. För att vara en kraft som driver hållbarhetsarbetet i en scoutanda behöver vi insatser som inte bara stöttar satta mål, utan också driver arbete som inte nödvändigtvis är lätt att mäta och utvärdera, men som ligger i vårt dna. Vi vill möjliggöra, vägleda och rusta barn och unga, ideella ledare och medarbetare.

Vårt fokus för att minska negativ påverkan och/eller öka positiv påverkan under de kommande två åren ligger på följande aktiviteter:

- Erbjud alla medarbetare kompetensutveckling inom hållbarhet som är relevant för deras roll och ansvarsområde.
 - Scouterna ska fortsätta kommunicera det pågående hållbarhetsarbetet, men även det som redan gjorts och finns tillgängligt i form av exempelvis vägledning, verktyg, initiativ och aktiviteter. Varför ett visst beslut har fattats ska bli tydligare. Vi ska också lyfta goda exempel från riksorganisationen och våra scoutkårer.
 - Vi ska fortsätta ta fram verktyg för olika åldrar för att våra engagerade ska kunna arbeta med hållbarhet på ett anpassat och konkret sätt.
 - Inspiration är ett av våra viktigaste verktyg för förändring. Vi vill vara en inspirerande kraft som påminner om att hållbarhetsarbete kan vara lustdrivet. Riksorganisationen ska vara ett föredöme och inspirera genom strategiskt hållbarhetsarbete, stödjande insatser och inte minst Scouternas uppdrag.
- Scouterna kan hjälpa till och minska de ekonomiska trösklarna. Scouterna ska sprida stödfonden där medlemmar kan söka medel för att delta på aktiviteter. Scouterna ska även sprida möjligheten att söka finansiellt stöd för att rusta upp scoutlokalen och därmed minska miljöpåverkan. Ett annat prioriterat område är att fortsätta se över utformningen av budgeten för nationella arrangemang så att hållbara val kan inkluderas.
 - Scouterna ska tillsätta en nationell arbetsgrupp inom hållbarhet. Gruppens uppdrag är att stötta den befintliga strukturen, hitta synergier, extern kompetens, samarbeten och partnerskap samt stötta hållbarhetsansvarig och kompetensutveckla personal.
 - Scouterna ska ha ett bra svar på varför man väljer att skicka unga på World Scout Jamboree. Vi ska också problematisera frågor som att mer hållbara inköp och resor kopplat till nationella arrangemang kan kosta mer. Vi vill att Scouterna är en verksamhet där alla har råd att vara med och kan därför behöva landa i hur vi hanterar eventuella målkonflikter och hur vi kan lösa dem på bästa sätt.

Bilaga 1: Scouternas principer för hållbar mat

- Samarbeta med lokala producenter där det går, de har kunskap om hur mat produceras och vi kan direkt se effekten av deras arbete.
- Välj mat i säsong. På så vis undviks långa transporter och kunskapen ökar kring vilken mat som kan produceras lokalt.
- Släng inte mat i onödan, designa menyer så att rester från en måltid kan användas i kommande matlagning.
- Välj ekologiskt, det har mindre negativ påverkan på omgivningen exempelvis genom att kemiska bekämpningsmedel inte används, större hänsynsytor lämnas för vilda arter och flera regler för ökad djurvälstånd.
- Välj mer vegetariskt och mindre kött. Foderproduktion tar mycket mark i anspråk.
- Välj kött och mjölk från djur som betat gräs, eftersom gräsmarker påverkar landskapet mindre negativt. Om du är osäker, välj ekologisk eller KRAV-märkta kött och mejeriprodukter, då vet du att djuren varit ute en större del av året och ätit en högre andel gräs (grovfoder) än vad som är lagstadgat. Om du vet att djuren betat marker som varit betes- och/eller slåttermarker under lång tid så är det extra bra, då kan det till och med ha en positiv påverkan på biologisk mångfald, framförallt blommor och insekter. Prata med din leverantör för att hitta producenter som har naturbetesmarker.
- Ät baljväxter, de går bra att lagra länge och de hjälper till att binda kväve så de behöver betydligt mindre gödsel.
- Ät nötter och andra livsmedel från träd och buskar, på så vis kan marken få vila och inte brytas samtidigt som den ger mat (förutsatt att det är ekologiskt så att inte marken och träden besprutas).
- Undvik fisk från storskaligt fiske eller konventionella fiskodlingar där fisken matas med fiskmjöl. Samarbeta gärna med lokala fiskare i insjöar och vattendrag men var uppmärksam på risken för miljögifter. Välj MSC-märkt fisk och skaldjur.